

โบราณสังวรธรรม

สัมมาทิฏฐิ

สมเด็จพระญาณสังวร
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สารบาญ

ครั้งที่ ๑	ปัญญาในธรรม ปัญญาในธรรมคือสัมมาทิฏฐิ รู้จักอกุศล รู้จักอกุศลมูล รู้จักกุศล รู้จักกุศลมูล สุตะ จินตา ภาวนา กัลยาณมิตร และโยนิโสมนสิการ สัมมาทิฏฐินำมาซึ่งความสิ้นทุกข์ ญาณทัสสนะ	๑ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๖
ครั้งที่ ๒	อาหาร ๔ รู้จักอาหาร หนึ่ง อาหารของกายหรือรูปธรรม สอง อาหารของนามธรรม สาม อาหารของกรรม สี่ อาหารของนามรูป รู้จักอาหารสมุทัยคือตัณหา รู้จักอาหารนิโรธ รู้ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับอาหาร ดับภพดับชาติเมื่อดับตัณหา	๗ ๑๐ ๑๐ ๑๐ ๑๓ ๑๔ ๑๖ ๑๖ ๑๖ ๑๗
ครั้งที่ ๓	ความรู้จักอริยสัจจ์ ๔ อริยสัจจ์ ๔ เป็นที่รวมของกุศลธรรม รู้จักทุกข์ รู้จักทุกข์สมุทัย รู้จักทุกข์นิโรธ รู้จักมรรค	๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๐ ๒๐ ๒๑

	อธิบายอริยสัจจ์เพิ่มเติม	๒๑
	กิจในอริยสัจจ์	๒๒
	อาศัยศรัทธาและปัญญา	๒๓
	บุรุษบุคคล ๔ จำพวก	๒๔
ครั้งที่ ๔	ความรู้จักอริยสัจจ์ ๔ (ต่อ)	๒๖
	ละความยึดถือในขั้น ๕	๒๗
	รู้วิภูฏะของกิเลส กรรม วิบาก	๒๘
	ตัดวิภูฏะด้วยการดับตัณหา	๓๐
	หัดดูให้รู้จักทุกข์ว่าเป็นทุกข์	๓๑
	รู้ว่าทุกข์คือสังขารสิ่งผสมปรุงแต่ง	๓๒
	รู้จักลักษณะของสังขาร	๓๓
	รู้ว่าทุกข์คือวิปริณามะ ความแปรปรวนเปลี่ยนแปลง	๓๓
	ธรรมจักขุ ดวงตาเห็นธรรม	๓๔
ครั้งที่ ๕	ความรู้จักชรามรณะ	๓๕
	พระเถราธิบายเรื่องชรามรณะ	๓๕
	พิจารณาให้รู้จักชรามรณะ ในสายโซ่ของสังสารวัฏ	๓๖
	รู้จักความแก่ที่ปกปิดและความแก่ที่ไม่ปกปิด	๓๙
	รู้จักความตายที่ปกปิดและความตายที่ไม่ปกปิด	๔๑
ครั้งที่ ๖	ความรู้จักชาติความเกิด	๔๓
	ความหมายของชาติความเกิด	๔๔
	มีชรามรณะเพราะมีชาติ	๔๖
	มีชาติเพราะมีภพ	๔๗
	ทรงหาทางปฏิบัติเพื่อดับชาติ	๔๗
ครั้งที่ ๗	ความรู้จักภพ	๔๙
	รู้จักภพ ๓	๕๐
	ภพ ๒ ในปฏิจจสมุปบาท	๕๐

	กรรมหรือการที่กระทำเกิดจากใจ	๕๑
	กรรมภพ	๕๒
	มีกรรมภพจึงมีชาติความเกิด	๕๒
	อุปบัติติภพความเข้าถึงชาติความเกิด	๕๓
	ความรู้จักภพที่เป็นความเห็นชอบ	๕๔
ครั้งที่ ๘	ความรู้จักภพ ๓	๕๕
	ทบทวนกรรมภพและอุปบัติติภพ	๕๕
	ภพ ๓	๕๖
	กามภพ	๕๖
	รู้หังการ มมังการ	๕๗
	รู้โทษของกาม	๕๘
	ไม่หลงติดในรสของกาม	๕๙
	สุคติและทุคติ	๖๑
	รูปภพ	๖๑
	อรูปรภพ	๖๒
	มีภพมีชาติในปัจจุบันทุกขณะ	๖๒
ครั้งที่ ๙	ความรู้จักอุปาทาน	๖๔
	อุปาทาน ๔	๖๕
	ความยึดถือกาม	๖๕
	อาการทั้ง ๓ ของความยึดถือกาม	๖๗
	ความยึดถือที่ปฏิฐิคือความเห็น	๖๘
	มิจฉาทิปฏิฐิ ๓	๖๙
	อกิริยติปฏิฐิ	๖๙
	อเหตุกติปฏิฐิ	๗๐
	นัตถิกติปฏิฐิ	๗๐
	โทษของมิจฉาทิปฏิฐิ	๗๑
	สัสสตติปฏิฐิและอุจเฉทติปฏิฐิ	๗๒

ครั้งที่ ๑๐	ความรู้จักอุปาทาน (ต่อ)	๗๔
	ทบทวนมัจฉาทิฎฐิ	๗๔
	สัมมาทิฎฐิในอริยสัจ	๗๕
	สันตันทา สันเชื่อที่ทำให้เกิด	๗๖
	ละความยึดถือในความเห็นที่ผิด	๗๘
	ละความยึดถือในความเห็นที่ไม่เป็นประโยชน์	๗๘
	ทางปฏิบัติเกี่ยวกับความเห็น	๗๙
	ยึดหลักธรรมาริปไตย	๘๐
	ละตัณหาริปไตย	๘๐
	มีสติและปัญญาประกอบ	๘๑
	ความพร้อมเพรียงเกิดจากความประพฤติและความเห็นที่เสมอกัน	๘๒
ครั้งที่ ๑๑	ความรู้จักอุปาทาน (ต่อ)	๘๔
	ความยึดถือศีลและวัตร	๘๔
	อธิบายศีลและวัตร	๘๔
	ศีลและวัตรภายนอกพุทธศาสนา	๘๕
	ทรงละความยึดถือในศีลและวัตร	๘๖
	สมาธิจิตที่บริสุทธิ์	๘๗
	อาศัยตัณหาละตัณหา	๘๘
	ศีลและวัตรในพุทธศาสนา	๙๐
	ยึดและปล่อยศีลและวัตรเป็นขั้น ๆ	๙๑
ครั้งที่ ๑๒	ความรู้จักอุปาทาน (ต่อ)	๙๓
	อิตตาในพุทธศาสนา	๙๔
	รู้สมมติสัจจะและปรมัตตสัจจะ	๙๔
	ความยึดถือวาทะว่าตนมาจากสมมติบัญญัติ	๙๖
	ความยึดถือที่ตั้งแห่งสมมติบัญญัติ	๙๗
	ทรงสอนให้พิจารณาที่ตั้งของสมมติบัญญัติว่าเป็นสังขาร	๙๘
	ตรัสสอนให้พิจารณาแยกสังขาร	๑๐๐
	กำหนดรู้ตามความเป็นจริงโดยไตรลักษณ์	๑๐๐

ครั้งที่ ๑๓	ความรู้จักอุปาทาน (ต่อ)	๑๐๒
	สักกายทิฏฐิ ๒๐	๑๐๒
	สักกายทิฏฐิเป็นอุปาทานขั้นต่ำ	๑๐๓
	ละสักกายทิฏฐิได้ ก็ยังมีอัตตาตัวตนอยู่	๑๐๔
	ละอุปาทานอย่างละเอียด จึงจะละอัตตาตัวตนได้หมด	๑๐๕
	ดับอัตตวาอุปาทาน ดับอุปาทานได้ทั้งหมด	๑๐๖
ครั้งที่ ๑๔	ความรู้จักตัณหา	๑๐๘
	รู้จักตัณหา	๑๐๘
	อายตนะภายในภายนอก	๑๑๐
	อารมณ์ ๖	๑๑๐
	ตัณหาเกิดจากกระแสอารมณ์ผ่านทวารเข้าสู่จิต	๑๑๑
	ลักษณะของตัณหา	๑๑๒
	ผลของตัณหา	๑๑๓
ครั้งที่ ๑๕	ความรู้จักตัณหา (ต่อ)	๑๑๔
	ทบทวนเรื่องตัณหา	๑๑๔
	โลกกับตัณหา	๑๑๕
	ลักษณะการรับอารมณ์ของตัณหา	๑๑๕
	กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา	๑๑๖
	ความอึดด้วยตัณหาไม่มี	๑๑๗
	ตัณหาในทุกข์	๑๑๘
	ทรงชี้ให้รู้จักทุกข์	๑๒๐
	ปฏิบัติโพชฌงค์เพื่อละตัณหาละทุกข์	๑๒๐
ครั้งที่ ๑๖	ความรู้จักเวทนา	๑๒๒
	เวทนา ๓	๑๒๓
	เวทนา ๕	๑๒๔
	เวทนา ๖ ที่เกิดจากสัมผัส	๑๒๕
	เวทนาเป็นที่ตั้งของ ราคะ โทสะ โมหะ	๑๒๗
	ทรงสอนให้ทำสติกำหนดพิจารณาเวทนา	๑๒๘

ครั้งที่ ๑๗	ความรู้จักผัสสะ	๑๒๙
	อธิบายผัสสะหรือสัมผัส ๖	๑๓๐
	สัมผัสเป็นของละเอียด กำหนดได้ยาก	๑๓๑
	วิถีจิตต้องดำเนินไปตามขั้นตอน	๑๓๒
	ชนกกรรมทำให้เกิด	๑๓๒
	กำหนดรูปและนามเป็นที่ตั้งของวิปัสสนากรรมฐาน	๑๓๓
	หัดกำหนดดูให้รู้จักมโนวิญญาณหรือตัวรู้	๑๓๔
ครั้งที่ ๑๘	ความรู้จักอายตนะ ๖	๑๓๖
	อายตนะ ๖ เป็นวิปัสสนาภูมิ	๑๓๗
	อายตนะภายในเป็นประตูของจิต	๑๓๗
	อายตนะภายนอก เรียกว่าอารมณ์ ๖	๑๓๘
	อินทรีย์คืออายตนะ ๖	๑๓๙
	ทรงสอนให้สำรวจอินทรีย์หรือมีสติ	๑๔๐
	อารมณ์ที่เข้ามาทางทวาร ๖ ทำให้ตณหาพุ่งขึ้น	๑๔๑
	ใช้สติและปัญญากำหนดรู้กระแสของตณหา	๑๔๓
ครั้งที่ ๑๙	ความรู้จักนามรูป	๑๔๔
	รู้จักนามรูปหรือขันธ์ ๕	๑๔๕
	ขันธ์ ๕ เป็นที่ตั้งของวิปัสสนากรรมฐาน	๑๔๕
	นามคือชื่อของภาวะอาการทางกายและใจ	๑๔๗
	นามเป็นอาการของจิตที่น้อมออกสู่อารมณ์	๑๔๘
	นามในพระไตรปิฎก	๑๔๙
ครั้งที่ ๒๐	ความรู้จักนามรูป (ต่อ)	๑๕๑
	มหาภูตรูป ๔	๑๕๑
	การจำแนกธาตุ	๑๕๒
	ปฐวีธาตุ ธาตุดิน	๑๕๓
	อาโปธาตุ ธาตุน้ำ	๑๕๓
	อากาศ ๓๑ หรือ ๓๒	๑๕๓

	เตโชธาตุ ธาตุไฟ	๑๕๔
	วาโยธาตุ ธาตุลม	๑๕๔
	พิจารณาให้เห็นลักแต่ว่าเป็นธาตุ	๑๕๔
	อุปาทายรูป รูปอาศัย	๑๕๕
	รูป ๒๘	๑๕๗
ครั้งที่ ๒๑	ความรู้จักวิญญาณ	๑๕๘
	จิตกับวิญญาณในชั้น ๕	๑๕๙
	จิตกับวิญญาณธาตุในธาตุ ๖	๑๖๐
	วิญญาณในชั้น ๕ คืออาการที่จิตออกรับอารมณ์	๑๖๑
	วิญญาณในชั้น ๕ เป็นสิ่งที่เกิดดับ	๑๖๑
	มโนเป็นอายตนะภายในข้อที่ ๖	๑๖๒
	อธิบายหมู่แห่งวิญญาณ ๖	๑๖๓
	ใช้สติกำหนดดูให้รู้จักหมู่แห่งวิญญาณ ๖	๑๖๓
	หัดดูให้เห็นความเกิดดับ	๑๖๔
ครั้งที่ ๒๒	ความรู้จักสังขาร	๑๖๕
	สังขารคือสิ่งผสมปรุงแต่ง	๑๖๖
	สังขาร ๒	๑๖๖
	สังขตลักษณะ	๑๖๗
	พิจารณาโดยลักษณะว่าเป็นทุกข์	๑๖๘
	พิจารณาทุกข์โดยเป็นสังขาร	๑๖๘
	พิจารณาทุกข์โดยเป็นวิปริณามะ	๑๖๙
	สังขาร ๓	๑๖๙
	กายสังขาร	๑๖๙
	วจีสังขาร	๑๗๐
	จิตตสังขาร	๑๗๐
	สรูปสังขาร ๓	๑๗๑

ครั้งที่ ๒๓	ความรู้จักอวิชา	๑๗๓
	อวิชาเป็นต้นเหตุสำคัญแห่งกิเลสและกองทุกข์	๑๗๔
	อวิชาคือความไม่รู้ในสังขะ	๑๗๔
	ปฏิบัติปฏิบัติก่อนตรัสรู้	๑๗๕
	ทรงแสวงหาโมกขธรรม	๑๗๖
	ทรงปฏิบัติสัมมาสมาธิเพื่อทุกขนิโรธ	๑๗๗
	ละความยึดถือในอุปกิเลสของสมาธิและวิปัสสนา	๑๗๘
	ทรงตรัสรู้อรียสังข ๔	๑๗๙
ครั้งที่ ๒๔	อวิชา ๘	๑๘๑
	ทบทวนอรียสังขะ	๑๘๑
	พระพุทธาธิบายอวิชาเพิ่มเติม	๑๘๓
	ทรงได้พระญาณ ๓	๑๘๔
	ความไม่รู้ในอรียสังข์สายทุกข์และสายความดับทุกข์	๑๘๕
	หัวใจของอรียสังข์	๑๘๗
ครั้งที่ ๒๕	อวิชา ๘ (ต่อ)	๑๘๙
	อวิชา ๘ อีกปริยายหนึ่ง	๑๘๙
	ความหมายของเงื่อนไขเงื่อนไขปลาย	๑๙๐
	จับเงื่อนไขในอรียสังข์ให้ถูกต้อง	๑๙๑
	ค้นหาอุปาทานเป็นเงื่อนไขของทุกข์	๑๙๒
	หัดจับให้รู้จักเงื่อนไขปลายของทุกเรื่อง	๑๙๔
	หัดจับเงื่อนไขต้นเงื่อนไขปลายในสายทุกข์	๑๙๕
	หัดจับเงื่อนไขต้นเงื่อนไขปลายในสายนิโรธ	๑๙๕
	รู้ผลหรือเงื่อนไขปลายของศีล	๑๙๗
	รู้ว่าสมาธิเป็นเงื่อนไขต้นของนิโรธ	๑๙๗
	วิปัสสนาปัญญาเป็นเงื่อนไขต้นของการปล่อยวางทุกข์	๑๙๘
	รู้ว่าเงื่อนไขต้นเงื่อนไขปลายต้องอาศัยกัน	๑๙๘

ครั้งที่ ๒๖	อวิชาโดยสรุป	๒๐๐
	อวิชาเป็นตัวตนเดิมของอุปกิเลส	๒๐๑
	อธิบายทบทวนอวิชาในอริยสัจจ์ทั้ง ๔	๒๐๒
	รู้จักปฏิบัติสมุบาทหรือลูกโซ่ที่เป็นอริยสัจจ์ ๔	๒๐๓
	มีไตรลักษณ์เพราะมีกาลเวลา	๒๐๔
	สังขารขึ้นอยู่กับกาลเวลา	๒๐๕
	สังขารธรรมไม่ประกอบด้วยกาลเวลา	๒๐๖
	วิสังขารหรือนิพพานอยู่เหนือกาลเวลา	๒๐๗
ครั้งที่ ๒๗	ความรู้จักอาสวะ	๒๐๘
	อาสวะและอนุสัยเป็นกิเลสอย่างละเอียด	๒๑๐
	กิเลสอย่างหยาบหรืออกุศลมูล	๒๑๐
	นิวรรณ์หรือกิเลสอย่างกลาง	๒๑๒
	อาสวะ ๓ และอนุสัย ๓	๒๑๓
	กามาสวะและราคานุสัย	๒๑๓
	ภवासวะและปฏิฆานุสัย	๒๑๓
	รู้จักภพกับปฏิฆะว่าเป็นสิ่งที่เนื่องกัน	๒๑๔
	อวิชาสวะและอวิชาอนุสัย	๒๑๕
ครั้งที่ ๒๘	ความรู้จักอาสวะ (ต่อ)	๒๑๖
	กิเลสกามและวัตตูกาม	๒๑๖
	รู้จักกามที่เป็นอาสวะ	๒๑๗
	รู้จักภพที่เป็นอาสวะ	๒๑๙
	รู้จักอวิชาที่เป็นอาสวะ	๒๑๙
	นิวรรณ์เกิดจากอาสวะอนุสัย	๒๒๐
	กรรมกิเลสหรือวิตกกมกิเลส	๒๒๒
	ละอาสวะได้จึงจะเป็นพระอรหันต์	๒๒๓
	อวิชาเกิดเพราะอาสวะ อาสวะเกิดเพราะอวิชา	๒๒๓

ครั้งที่ ๒๙	ความรู้จักอาสวะ (ต่อ)	๒๒๕
	วิชา วิมุตติเกิดจากจิตตภาวนา	๒๒๕
	อนุสัยกิเลสเกิดจากเวทนา	๒๒๖
	ราคานุสัยเกิดจากสุขเวทนา	๒๒๗
	ปฏิฆานุสัยเกิดจากทุกขเวทนา	๒๒๗
	อวิชชานุสัยเกิดจากอทุกขมสุขเวทนา	๒๒๗
	ตรัสสอนให้มีอินทรีย์สังวร	๒๒๘
	อนุสัย ๔	๒๓๐
	รู้จักจิตส่วนลึกอันเป็นที่ตั้งของอาสวอนุสัย	๒๓๐
ครั้งที่ ๓๐	สรุปสัมมาทิฐิ	๒๓๒
	ทบทวนพระเดราธิบาย	๒๓๒
	อวิชาและอาสวะเป็นที่สิ้นสุดของสายเกิดทุกข์	๒๓๔
	ยกชาติขรามรณะเป็นที่ตั้งในทุกขสังขจะ	๒๓๕
	จับอธิบายเหตุเกิดของแต่ละข้อ	๒๓๖
	อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกาลเวลา	๒๓๗
	รู้จักความสืบทอดของกาลเวลา	๒๓๘
	มองเห็นความไม่เที่ยงหรือความเกิดดับ	๒๓๘
	อวิชาเป็นต้นเหตุสำคัญของอาสวะ	๒๔๐
ครั้งที่ ๓๑	ปฏิจจสมุปบาท ข้ออาสวะ อวิชา	๒๔๑
	จิตไม่มีสรีระสังขาร	๒๔๒
	จิตเป็นธาตุรู้	๒๔๓
	จิตเก็บบารมีและอาสวะ	๒๔๔
	อาสวะทำให้เกิดกาม เกิดภพ และเกิดอวิชา	๒๔๕
	อวิชาตกตะกอนในจิตเพราะอาสวะ	๒๔๖
	ปฏิบัติเพิ่มวิชาเพื่อละอวิชา	๒๔๗
ครั้งที่ ๓๒	ปฏิจจสมุปบาท ข้ออวิชา สังขาร	๒๔๘
	สังขารในหมวดธรรมต่าง ๆ	๒๔๘
	อธิบายความหมายของสังขารที่เป็นกลาง ๆ	๒๕๐
	สังขารมีความปรุงแต่งที่เป็นสันตติ	๒๕๑

	ดับการปรุงแต่ง ดับสังขาร	๒๕๑
	ทำบุญ ทำบาป ทำสมาธิ เป็นสังขาร	๒๕๓
	มรรค ๘ เป็นยอดของสังขตธรรม	๒๕๓
	สังขารเกิดเพราะอวิชชา	๒๕๔
	จิตหยุดปรุงแต่งเมื่อสิ้นอวิชชา	๒๕๕
ครั้งที่ ๓๓	ปฏิจจสมุปบาท ข้ออวิชชา สังขาร (ต่อ)	๒๕๗
	อวิชชาปรุงแต่งจิตให้รู้ผิดรู้หลง	๒๕๗
	ความรู้ที่ปรุงแต่งไม่เป็นความรู้จริง	๒๕๘
	เห็นสังขารเห็นความเกิดดับของสังขาร จึงชื่อว่าเห็นทุกข์	๒๕๘
	ความเห็นเกิดดับเป็นธรรมจักขุ	๒๖๒
	ดับอวิชชา ดับสังขาร ด้วยอวิชชา	๒๖๓
ครั้งที่ ๓๔	ปฏิจจสมุปบาท ข้อสังขาร วิญญาณ	๒๖๔
	ธาตุ ๕ ผสมปรุงแต่งขึ้นเป็นสังขาร	๒๖๕
	วิญญาณธาตุเข้ามาประกอบกับธาตุ ๕ เป็นสัตว์บุคคล	๒๖๖
	เกิดวิถีวิญญาณหรือวิญญาณ ๖ เพราะสังขาร	๒๖๗
	เกิดกายสังขาร เกิดวิญญาณ	๒๖๗
	ดับกายสังขาร ดับวิญญาณ	๒๖๗
	เกิดวจีสังขาร เกิดวิญญาณ	๒๖๘
	เกิดจิตตสังขาร เกิดวิญญาณ	๒๖๘
ครั้งที่ ๓๕	ปฏิจจสมุปบาท ข้อวิญญาณนามรูป	๒๗๑
	พระพุทธาธิบายเรื่องวิญญาณและนามรูป	๒๗๑
	นามรูปเกิดเพราะปฏิสนธิวิญญาณ	๒๗๓
	นามรูปเกิดเพราะวิถีวิญญาณ	๒๗๓
	ปิยรูป สาทรูป	๒๗๔
	อารมณ์เข้าสู่จิตได้เพราะวิญญาณ	๒๗๕
	ภวังคจิต	๒๗๖
	วิถิจิต	๒๗๖
	วิถิจิตเป็นวิญญาณก่อน แล้วจึงเป็นนามรูป	๒๗๗

ครั้งที่ ๓๖	ปฏิจจสมุปบาท ข้อนามรูปอายตนะ	๒๗๙
	อธิบายทบทวนความหมายของนามรูป	๒๘๐
	เจตนาจัดเป็นสังขาร ผัสสะและมนสิการจัดเป็นวิญญาน	๒๘๑
	ธรรมะในปฏิจจสมุปบาทมีอยู่ในกายและจิตของทุกคน	๒๘๓
	อายตนะเกิดเพราะนามรูป	๒๘๔
	มโนคือใจเป็นอายตนะข้อพิเศษ	๒๘๕
	อายตนะทั้ง ๖ ปฏิบัติหน้าที่ได้เมื่อนามรูปบังเกิดขึ้น	๒๘๗
ครั้งที่ ๓๗	ปฏิจจสมุปบาท ข้ออายตนะ ผัสสะ เวทนา	๒๘๘
	ผัสสะเกิดจากอายตนะทั้ง ๖	๒๘๙
	นามคืออาการที่จิตน้อมออกมารับอารมณ์	๒๙๐
	การรับอารมณ์ครั้งแรกของจิตคือวิญญาน	๒๙๑
	สัมผัสหรือผัสสะเกิดจากการรับอารมณ์ที่แรงขึ้น	๒๙๒
	ทรงแสดงชั้นที่ ๕ จากส่วนที่หยาบไปหาละเอียด	๒๙๓
	ทรงแสดงการเกิดนามรูปและสัมผัสอย่างรวบรัดเพื่อวิปัสสนาภูมิ	๒๙๔
	ทรงสอนให้พิจารณานามรูปโดยอาการ เพศ นิमित และอุเทศ	๒๙๕
ครั้งที่ ๓๘	ปฏิจจสมุปบาท ข้อผัสสะ เวทนา ตัณหา	๒๙๗
	เวทนาเกิดเพราะสัมผัสหรือผัสสะ	๒๙๘
	ที่เกิดของเวทนาทางกายและใจ	๒๙๙
	การปฏิบัติดับเวทนาด้วยสมาธิ	๓๐๐
	อาศัยนิรามิสเวทนาดับสัมผัสกับกิเลสก่อน	๓๐๑
	ดับเวทนาทั้งหมดจึงจะได้สมาธิขั้นสูง	๓๐๒
ครั้งที่ ๓๙	ปฏิจจสมุปบาท ข้อตัณหา อุปาทาน	๓๐๔
	มีตัณหา ความอยาก ก็มีอุปาทาน ความยึดถือ	๓๐๕
	ตัณหาทำให้มีการแสวงหาและการได้	๓๐๕
	มีอุปาทาน ๔ เพราะตัณหา	๓๐๗
	พิจารณาให้เห็นโทษของตัณหา	๓๐๘

ครั้งที่ ๔๐	สรุปปฏิจจสมุปบาท	๓๑๐
	มีภพมีชาติเพราะอุปาทาน	๓๑๐
	ทุกข์ทั้งหมดเกิดขึ้นเพราะชาติความเกิด	๓๑๑
	ทบทวนแต่ละลูกโซ่ในปฏิจจสมุปบาท	๓๑๑
	มรรคมืองค์ ๘ ดับได้ทุกข์ข้อ	๓๑๓
	อริยสังข์สายเกิดทุกข์และสายดับทุกข์	๓๑๔
	พิจารณาให้เห็นทุกข์ว่าเป็นทุกข์	๓๑๕
	เห็นสมุทัยของแต่ละเงื่อนไขโดยลำดับ	๓๑๗
	เห็นนิโรธคือความดับทุกข์	๓๑๗
	เห็นมรรคคือทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์	๓๑๗
	สรุปสัมมาทิฏฐิและปฏิจจสมุปบาท	๓๑๘
ครั้งที่ ๔๑	อธิบายอริยสังข์โดยพิสดาร	๓๒๐
	อานิสงส์ผลของสมาธิ	๓๒๐
	อาศัยสติและปัญญาพิจารณาให้เห็นสังข์จะ	๓๒๓
	ทุกข์เกิดจากตัณหาอุปาทานในจิตใจ	๓๒๔
	ทรงตรัสรู้ในอริยสังข์ ๔	๓๒๕
ครั้งที่ ๔๒	อธิบายอริยสังข์โดยพิสดาร (ต่อ)	๓๒๗
	ทรงพิจารณาปฏิจจสมุปบาท	๓๒๗
	ทรงพิจารณาโดยละเอียดทั้งสายเกิดทุกข์และสายดับทุกข์	๓๓๐
	ทรงกำจัดมารและเสนาได้หมดสิ้น	๓๓๑
ครั้งที่ ๔๓	สรุปสติปัฏฐาน ๔	๓๓๔
	สรุปสติปัฏฐาน ๔	๓๓๔
	สติปัฏฐาน ๔ ในมหาสติปัฏฐานสูตร	๓๓๕
	สติปัฏฐาน ๔ ในบางพระสูตร	๓๓๗
	ทางปฏิบัติสติปัฏฐาน	๓๓๘
	วิธีปฏิบัติสติปัฏฐานคือภาวนา	๓๓๘
	หน้าที่ของภาวนา	๓๓๙